

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 5/11 đến 11/11/2012)

- ASEM 9 tăng cường quan hệ đối tác Á-Âu
- Trung Quốc xây dựng nhà máy lọc nước biển tại Hoàng Sa
- CNOOC tìm thấy mỏ khí lớn ở Biển Đông
- Bốn tỉnh miền Nam Trung Quốc tuần tra chung ở Biển Đông
- Việt-Trung hợp tác ở lĩnh vực ít nhạy cảm trên biển
- Philippines kêu gọi giải pháp quốc tế cho Biển Đông
- ASEAN và Australia cam kết tăng cường hợp tác

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc xây dựng nhà máy lọc nước biển tại Hoàng Sa. Ngày 10/11, Trung Quốc đã khởi công xây dựng nhà máy lọc nước biển trị giá 70 triệu Nhân dân tệ (11,2 triệu USD) tại “thành phố Tam Sa” mới được thành lập ở Biển Đông. Việc xây dựng này nằm trong khuôn khổ một dự án nước sạch lớn hơn với tổng vốn đầu tư tới 210 triệu Nhân dân tệ (33,6 triệu USD), sẽ bao gồm cả một hệ thống lọc nước mưa. Người phát ngôn Sở Kế hoạch kinh tế Tam Sa cho biết dự án trên, có khả năng xử lý 1.000 mét khối nước biển/ngày khi hoàn thiện vào tháng 12/2013.

Trung Quốc trùng tu di tích trên đảo Phú Lâm. Trung Quốc triển khai dự án trùng tu pháo đài Pháp và pháo đài Nhật trên đảo Phú Lâm, với tổng vốn đầu tư là 1.844.300 NDT, khởi công vào ngày 10/11/2012 và dự kiến tháng

6/2013 sẽ hoàn thành. Theo giới thiệu, sau khi dự án trùng tu này hoàn thành, 2 pháo đài trên sẽ trở thành thắng cảnh du lịch của “thành phố Tam Sa”. Trong một diễn biến khác, binh lính Trung Quốc trên đảo Tri Tôn, Hoàng Sa đã dùng cỏ “hải mã” màu đỏ trồng trên bãi cát tạo thành quốc kỳ Trung Quốc.

Trung Quốc củng cố cơ sở hạ tầng trên đảo Phú Lâm – Hoàng Sa. Hôm 10/11, trên đài truyền hình quốc gia Trung Quốc, Bí thư Tỉnh ủy Hải Nam La Bảo Minh cho biết chính quyền địa phương đang chuẩn bị củng cố các cơ sở hạ tầng trên đảo Phú Lâm. Cụ thể là sẽ xây dựng các tuyến đường, hệ thống cấp phát nước sạch và mạng lưới nước thải ở Tam Sa.

CNOOC tìm thấy mỏ khí lớn ở Biển Đông. Chủ tịch Tổng công ty Dầu khí Hải dương Trung Quốc (CNOOC) Wang Yilin hôm 9/11 cho biết công ty này đã phát hiện một mỏ khí đốt lớn ở lưu vực Yinggehai (bể trầm tích **sông Hồng**), thuộc phía Tây Biển Đông. Ông Wang cho biết kích thước của khu mỏ đang được đánh giá bởi các cơ quan nhà nước Trung Quốc. Một mỏ dự trữ khí đốt có ít nhất 50 tỷ m³, được coi là một phát hiện lớn.

Bốn tỉnh miền Nam Trung Quốc tuần tra chung ở Biển Đông. Theo Shen Chunsheng, Phó Giám đốc Cục An toàn hàng hải của Quảng Tây, cuộc tuần tra chung trên biển lần đầu tiên của 4 tỉnh Quảng Đông, Hải Nam, Phúc Kiến và khu tự trị Quảng Tây được tiến hành hôm 7/11, nhằm mục đích đảm bảo an toàn giao thông hàng hải và bảo vệ chủ quyền quốc gia. Được biết, tàu tuần tra hàng hải lớn nhất Trung Quốc có tên Haixun 31 dẫn đầu nhóm tàu thực hiện tuần tra trên hành trình 500 hải lý trong vùng Biển Đông.

Trung Quốc luyện tập chiến đấu cơ trên tàu sân bay. Tàu sân bay đầu tiên của Trung Quốc ngày 11/11 bắt đầu chuyến thử nghiệm trên biển kéo dài 19 ngày, với một trong các hoạt động chính là tiến hành tập luyện cất và hạ cánh cho máy bay chiến đấu phản lực. Một cảnh báo hàng hải đã được Cơ quan An toàn Hàng hải Liêu

Ninh đưa ra, theo đó cấm tất cả các tàu thuyền dân sự từ phần phía Bắc biển Bột Hải trong khoảng thời gian từ 8 giờ sáng tới 6 giờ tối trong các ngày từ ngày 11-30/11.

Trung Quốc muốn trở thành “cường quốc biển”. Trong diễn văn khai mạc Đại hội Đảng Cộng sản Trung Quốc lần thứ 18 hôm 8/11, Tổng Bí thư Hồ Cẩm Đào nhấn mạnh việc Trung Quốc phải trở thành cường quốc biển: “Chúng ta nên tăng khả năng khai thác các nguồn lợi của biển, kiên quyết bảo vệ chủ quyền và lợi ích liên quan đến biển của Trung Quốc, và xây dựng Trung Quốc thành một cường quốc về biển.”

+ Philippines:

Philippines kêu gọi giải pháp quốc tế cho Biển Đông. Tại Hội nghị cấp cao Á-Âu (ASEM) lần thứ 9, Philippines đã kêu gọi một giải pháp quốc tế cho các yêu sách chủ quyền chồng lấn trên

Biển Đông, đồng thời cho rằng các tuyến vận tải biển chủ chốt toàn cầu đang bị đe dọa. Tổng thống Philippines Benigno Aquino nêu ra vấn đề trên trong các cuộc gặp song phương với các nhà lãnh đạo của Liên minh Châu Âu (EU) cũng như Tổng thống Thụy Sĩ Eveline Widmer-Schlumpf và Thủ tướng Na Uy Jens Stoltenberg.

Philippines mua vũ khí của Canada bảo vệ lãnh hải. Ngày 10/11, Canada và Philippines đã ký thỏa thuận quốc phòng. Theo thỏa thuận, Ottawa hỗ trợ Manila mua sắm các trang thiết bị quân sự và công nghệ quốc phòng của Canada với tổng trị giá 12,6 tỷ USD để bảo vệ lãnh thổ trong bối cảnh Philippines và Trung Quốc đang có tranh chấp chủ quyền ở Biển Đông.

Quan hệ các nước

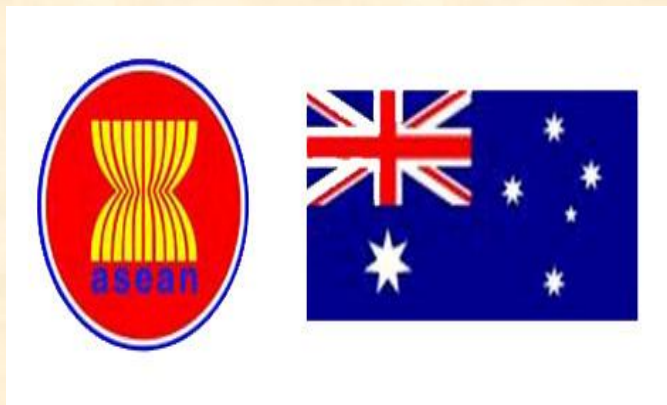

ASEM 9 nhất trí tăng cường quan hệ đối tác Á-Âu. Sau hai ngày làm việc khẩn trương và hiệu quả, chiều 6/11, Hội nghị Cấp cao Á-Âu lần thứ 9 (ASEM 9) đã bế mạc trọng thể tại thủ đô Viêng-chăn, Lào. Hội nghị đã thông qua hai văn kiện quan trọng là “Tuyên bố Viêng-chăn về tăng cường quan hệ đối tác vì hòa bình và phát triển” và “Tuyên bố của Chủ tịch” cùng nhiều sáng kiến mới. Hội nghị đánh giá cao những kết quả tích cực nhằm xây dựng Cộng đồng ASEAN vào năm 2015, khẳng định vai trò trung tâm của Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) trong các cơ chế hợp tác khu vực, đánh giá cao vai trò của hiệp hội trong việc duy trì hòa bình, an ninh, ổn định ở khu vực.

Việt-Trung hợp tác ở lĩnh vực ít nhạy cảm trên biển. Từ ngày 6 đến 8/11/2012, tại Hà Nội, hai bên đã tổ chức đàm phán vòng hai Nhóm công tác về hợp tác trong các lĩnh vực ít nhạy cảm trên biển. Tại cuộc họp, hai bên đã trình bày và trao đổi ý kiến về các dự án ưu tiên hợp tác liên quan bốn lĩnh vực bảo vệ môi trường biển, nghiên cứu khoa học biển, tìm kiếm cứu nạn trên biển và phòng chống thiên tai. Hai bên nhất trí giao cho các Tổ chuyên gia thuộc Nhóm công tác sớm khởi động nghiên cứu, đóng góp ý kiến sơ bộ về các dự án ưu tiên hợp tác để tiếp tục trao đổi tại vòng đàm phán tiếp theo dự kiến tổ chức vào nửa đầu năm 2013.

Hội nghị Tư lệnh Lực lượng Quốc phòng ở Úc. Hội nghị Tư lệnh Quốc phòng lần thứ 15 được tổ chức tại Sydney với chủ đề “Hai đại dương, Một khu vực: Tăng cường an ninh trong khu vực châu Á-Thái Bình Dương và Ấn Độ Dương”. Hội nghị được đồng tổ chức bởi Tư lệnh Quốc phòng Úc, Đại Tướng David Hurley và Tư lệnh Bộ Chỉ huy Thái Bình Dương của Mỹ, Đô đốc Samuel J. Locklear cùng với sự tham gia của các đại diện quân sự cấp cao từ nhiều quốc gia trên thế giới. Hội nghị Tư lệnh

Quốc phòng lần tới sẽ được tổ chức ở Hawaii vào năm 2013.

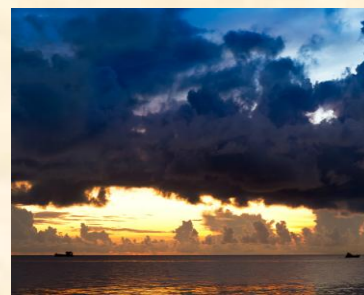
ASEAN và Úc cam kết tăng cường hợp tác trên nhiều lĩnh vực. Ngày 6/11, Diễn đàn ASEAN-Úc lần thứ 25 đã kết thúc tại Manila (Philippines) cùng cam kết song phương sẽ đẩy mạnh hợp tác hơn nữa trên nhiều lĩnh vực khác nhau. Tuyên bố của các đồng Chủ tịch diễn đàn cho biết: “Các bên tham gia đã cam kết tăng cường hợp tác trong các lĩnh vực như chống tội phạm xuyên quốc gia (trong đó có khủng bố và buôn người), thúc đẩy nhân quyền, hợp tác hàng hải, môi trường, biến đổi khí hậu và đa dạng sinh thái cũng như lương thực và an ninh năng lượng.”

Phân tích và đánh giá

“Trung Quốc sẽ khó chấp nhận một giải pháp cho xung đột ở Biển Đông?” của *Subhash Kapila*. Điều quan trọng nhất các nghiên cứu học thuật về Biển Đông đã bỏ qua đó là thái độ cứng rắn, không khoan nhượng và chính sách “bên miệng hố chiến tranh” của Trung Quốc không chỉ giới hạn trong mục đích giành quyền kiểm soát các nguồn tài nguyên năng lượng dồi dào và khoáng sản ở khu vực tranh chấp. Hình mẫu chung của Trung Quốc trong việc duy trì tranh chấp Biển Đông liên quan nhiều đến hai yếu tố chiến lược và quân sự. Dưới góc độ quân sự và chiến lược, Trung Quốc nhìn nhận tranh chấp Biển Đông qua lăng kính của cuộc đối đầu tầm khu vực và trên thế giới giữa nước này và Mỹ. Đây là vấn đề có tính sức ép chiến lược mà

Trung Quốc có thể sử dụng để đối phó với Mỹ, gây áp lực nhiều hơn với Mỹ. Vì thế, Trung Quốc sẽ ít có khả năng chấp nhận một phương án giải quyết xung đột và hợp tác khu vực trong tranh chấp Biển Đông bởi những lý do cơ bản khác như sau: (i) sự ngạo mạn chính trị và quân sự bắt nguồn từ sức mạnh quân sự đang được cải thiện như một cường quốc xét lại; (ii) sức mạnh quân sự vượt trội của Trung Quốc có so với các nước láng giềng có tranh chấp; (iii) chính sách phòng ngừa của các nước ASEAN có tranh chấp với Trung Quốc; (iv) sự thiếu đoàn kết của ASEAN để chống lại hành động chèn ép của Trung Quốc trong tranh chấp; (v) chính sách phòng ngừa của chính nước Mỹ trong quan hệ với Trung Quốc.

“Nước biển dâng có thể kết thúc các tranh cãi về Biển Đông?” của *Wilson VornDick*. Hầu hết

đảo san hô vòng, bãi cạn và các đảo ở Biển Đông chỉ nổi trên mực nước biển một vài inch¹ khi thủy triều lên. Thông thường, các thực thể

¹ 1 inch = 2,54 cm

này sẽ bị chìm trong mùa mưa bão. Với dự đoán mực nước biển dâng từ 3 đến 6 feet² trong những năm còn lại của thế kỷ 21, điều gì sẽ xảy ra nếu các vùng “khô” của Biển Đông trở thành những vùng bị ngập nước. Với mực nước biển dâng như vậy thì các đảo nằm ở các vùng trũng ở Biển Đông có thể biến mất; do đó sẽ tác động đến yêu sách của các bên tranh chấp. Đối với Trung Quốc, một khu vực rộng lớn lãnh thổ xác định theo vùng đặc quyền kinh tế dựa trên đường chín đoạn gây tranh cãi có khả năng bị mất do nằm sâu dưới Biển Đông. Trong bối cảnh nước biển dâng, đây sẽ là thời điểm Trung Quốc sớm củng cố và hợp pháp hóa yêu sách bằng cả phương thức ngoại giao hay sử dụng vũ lực. Và các bên yêu sách khác cũng có thể áp dụng cách thức tương tự như vậy.

“Bốn câu hỏi lớn của châu Á dành cho nhiệm kỳ thứ hai của ông Obama” của Michael

² 1 foot = 30,48 cm

Mazza. Bốn năm qua, căng thẳng giữa Mỹ và Trung Quốc lúc lên lúc xuống; quan hệ giữa Mỹ và các đồng minh lúc được tăng cường, lúc không được chú trọng. Các quốc gia châu Á đã nhìn nhận chính quyền Obama nhiệm kỳ I theo nhiều cách khác nhau nhưng hiện tại, các nhà lãnh đạo khi hướng về nước Mỹ trong 4 năm tới đều đang tự hỏi cùng lúc 4 câu hỏi lớn: *Thứ nhất*, số phận của chính sách xoay trục châu Á sẽ đi về đâu? Ngoại trưởng Hillary Clinton và Trợ lý Ngoại trưởng phụ trách Đông Á và Thái Bình Dương Kurt Campbell được coi là những kiến trúc sư của chiến lược “xoay trục” nhưng cả hai đều được dự đoán sẽ rời khỏi chính quyền Obama. Hiện vẫn chưa rõ chiến lược “xoay trục” có tồn tại thực chất không, hay chỉ là những lời nói hoa mỹ, và liệu đã được thể chế hóa đủ mức cần thiết để giữ được động lực của nó mặc cho những xáo trộn nhân sự hay không. *Thứ hai*, cán cân quân sự tại châu Á – Thái Bình Dương liệu có tiếp tục chuyển dịch theo hướng có lợi cho Trung Quốc? Do những bất đồng giữa quốc hội và chính quyền Mỹ hiện nay, xu hướng cắt giảm chi tiêu quân sự sẽ tiếp tục diễn ra. Hơn nữa, duy trì một cán cân quân sự có lợi tại châu Á là một công việc tốn nhiều nguồn lực, và Mỹ có thể không đủ khả năng duy trì nguồn kinh phí cần thiết. *Thứ ba*, liệu Mỹ có thực sự nghiêm túc

trong vấn đề thương mại? Hiện tại, với tương lai còn đang bị đặt dấu hỏi của chiến lược xoay trục và việc Đảng Dân chủ chiếm đa số tại Thượng viện, đà phát triển của Hiệp định Đối tác xuyên Thái Bình Dương (TPP) – vốn đã chậm – nay có thể càng bị đình trệ. Các nước tham gia đàm phán TPP do đó sẽ vẫn lệ thuộc chủ yếu vào thương mại với Trung Quốc. Thứ tư, kế hoạch kinh tế của Tổng thống Obama liệu có khởi động lại tăng trưởng của Mỹ? Tăng trưởng kinh tế của Mỹ trong 4 năm qua đã bị chững lại, nền kinh tế của hầu hết các quốc gia xuất khẩu ở Thái Bình Dương đều bị ảnh hưởng. Nếu Tổng thống Obama có thể giúp nền kinh tế thay đổi theo một chiều hướng tích cực, các quốc gia ở châu Á sẽ được hưởng lợi.

“Chủ nghĩa dân tộc ở Châu Á” của Christopher R. Hill. Ngày nay, Đông Á - đặc biệt là Trung Quốc - đang chìm đắm trong tình cảm dân tộc chủ nghĩa. Hình thái cực đoan lâu

đời này đã trở nên quen thuộc, với đặc trưng là những câu chuyện mang ý nghĩa quốc gia, khơi lại giai đoạn lịch sử đau thương mà dân tộc mình là nạn nhân. Trong trường hợp Trung Quốc, câu chuyện ấy xoay quanh “thế kỷ hổ thẹn” khi Trung Quốc yếu kém đến mức không thể bảo vệ chính mình chống lại sự xâm phạm chủ quyền. Sự bùng nổ của chủ nghĩa dân tộc có kết thúc sớm hay không phụ thuộc phần nhiều vào ý chí của các chính phủ trong khu vực, không chỉ của Trung Quốc, sẵn sàng đứng lên kêu gọi công chúng nhẫn nại. Khác với các quốc gia dân chủ, Trung Quốc hiện thiếu một thể chế để định hướng những tình cảm dân tộc này vào một tiến trình chính trị phù hợp. Điều này không có nghĩa làm mất đi sự phản đối, và cũng không làm nó ôn hòa hơn; nhưng thay vào đó, nó sẽ âm ỉ và tích lũy dần sức mạnh. Trung Quốc muốn làm chủ các tiến trình này. Tuy nhiên, dù dùng cách nào thì Trung Quốc cũng nên nhận ra rằng nước này không có lựa chọn nào khác ngoài việc phải xây dựng một trật tự thế giới dựa trên các mối quan hệ ổn định với các nước - bao gồm cả các nước láng giềng. Đây là tương lai mà Trung Quốc cần lựa chọn bất kể những người theo chủ nghĩa dân tộc cực đoan có thích hay không. Giới lãnh đạo Trung Quốc cần phải đứng lên và nói rõ hơn với những người dân đang bức xúc rằng

họ đang sống trong một thế giới mà sự phụ thuộc lẫn nhau ngày càng lớn.

“Chiến lược biển đảo của Trung Quốc là thay đổi nguyên trạng?” của *M. Taylor Fravel*. Đặc điểm nổi bật nhất của Trung Quốc trong tranh chấp biển đảo năm nay là “thay đổi nguyên trạng.” Trong tranh chấp với Philippines và Nhật Bản, Bắc Kinh đã sử dụng sự hiện diện của các cơ quan dân sự thực thi pháp luật nhằm tạo ra các tình huống mới trên biển để củng cố yêu sách chủ quyền của mình. Trước tháng 4/2012, cả Trung Quốc lẫn Philippines đều không duy trì một sự hiện diện thường trực tại bãi đá ngầm Scarborough. Ba tháng sau, Trung Quốc đã kiểm soát trên thực tế bãi đá ngầm này và các vùng biển xung quanh, qua đó làm thay đổi nguyên trạng theo hướng có lợi cho mình. Một động thái tương tự hiện đang được tiến hành ở Biển Hoa Đông. Trước khi chính phủ Nhật “quốc hữu hóa” ba trong số các đảo nhỏ của quần đảo

Senkaku/Điếu Ngư trong tháng 9/2012, tàu công vụ Trung Quốc đã tránh đi vào giới hạn 12 hải lý của lãnh hải xung quanh các đảo của Nhật Bản. Tuy nhiên, sau khi Nhật Bản “quốc hữu hóa” ba trong số các hòn đảo của quần đảo Senkaku/Điếu Ngư, Trung Quốc đã từ bỏ cách tiếp cận này. Trung Quốc đã ban hành đường cơ sở để yêu sách chủ quyền đối với các vùng biển xung quanh quần đảo Senkaku/Điếu Ngư và sau đó bắt đầu tiến hành tuần tra gần như hàng ngày trong những vùng biển mới được tuyên bố chủ quyền, trực tiếp thách thức sự kiểm soát của Nhật Bản. Trong cả hai trường hợp, Bắc Kinh đều phản ứng bằng cách tăng cường hiện diện thực địa nhằm củng cố lập trường đồng thời ngăn chặn mọi thách thức hơn nữa từ phía đối phương. Những phản ứng này cho thấy Trung Quốc đã sẵn sàng hành động đơn phương để thúc đẩy yêu sách chủ quyền của mình./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh